

واحد مطالعات آماری و راهبردی دبیرخانه
انجمن صنایع نساجی ایران

مروری بر روابط تجاری کشور لبنان

تهیه، تنظیم و گردآوری: نگین سادات همتی

تابستان ۱۴۰۳

استفاده از مطالب این جزوه با ذکر مأخذ بلامانع است

در دهه ۶۰ قرن گذشته، صنعت نساجی لبنان، بخشی پررونق و امیدوارکننده بود که مرغوب‌ترین پارچه‌ها را در انواع مختلف تولید می‌کرد. اغلب تولیدات لبنان به کشورهای عربی به ویژه مصر و سوریه صادر می‌شد و با افزایش شهرت کیفیت و ظرافت پارچه‌های لبنانی، صادرات نساجی این کشور به اروپا نیز کشیده شد. دهه ۱۹۹۰، دورانی طلایی برای صنعت نساجی و پوشاک لبنان بود. در سال ۱۹۹۸، تعداد واحدهای نساجی با بیش از ۴ کارگر لبنان به ۸۰۴ عدد با خروجی‌ای به ارزش ۱۰۰/۹ میلیون دلار رسیده بود. همچنین در همین سال، ۲۲۶۲ کارگاه تولیدی پوشاک با بیش از ۴ کارگر در حال کار بودند که خروجی آن ۲۱۲ میلیون دلار بوده است [۱].

با توجه به نبود آمار و اطلاعات جدید مربوط به صنعت و تولیدات این کشور در سایت‌های معتبر جهانی به دلیل جنگ و تحریم‌های بین‌المللی، در این مطالعه تلاش شده است تا برای این منظور، از خبرگزاری وزارتخانه‌های این کشور و منابع خبری عرب زبان استفاده شود.

شکل ۱-۱ پیراهن پنبه‌ای با گلدوزی ابریشم، قرن سیزدهم، اداره کل آثار باستانی لبنان

هم اکنون صنعت نساجی، نزدیک به ۱۴ درصد از کل بخش صنعت لبنان را پوشش داده و در مجموع ۱۰۱ میلیون دلار منسوج تولید می‌کند. خط تولید نساجی در این کشور اغلب از بافندگی شروع شده و بیشتر واحدهای نساجی آن به بافندگی و تکمیل پارچه مشغول هستند [۲].

آمار مشخصی از تعداد کارخانه‌های نساجی لبنان از سال ۲۰۲۰ تا کنون وجود ندارد اما طبق آمار ارائه شده توسط وزارت صنعت لبنان تا پایان سال ۲۰۱۸، ۲۷۳ کارخانه مرتبط با بخش نساجی و پوشاک در لبنان در حال کار بوده‌اند که ۱۴۷ عدد از آنها مربوط به تولید انواع پوشاک و کت شلوار بوده‌اند. طبق تحقیق انجام شده توسط این وزارتخانه بر روی نمونه آماری ۷۱ کارخانه در سال ۲۰۱۶، بازده صنعتی این کارخانه‌ها به طور میانگین ۱/۲ میلیون دلار برای هر کارخانه بوده که میانگین سنی هر کدام از این کارخانه‌ها به ۲۲ سال می‌رسد [۱].

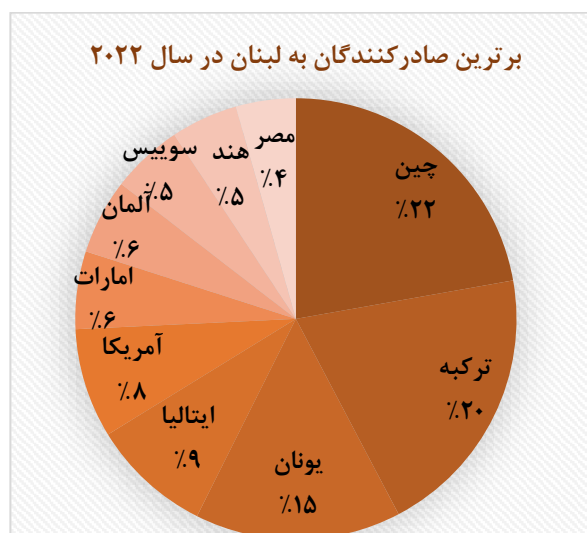
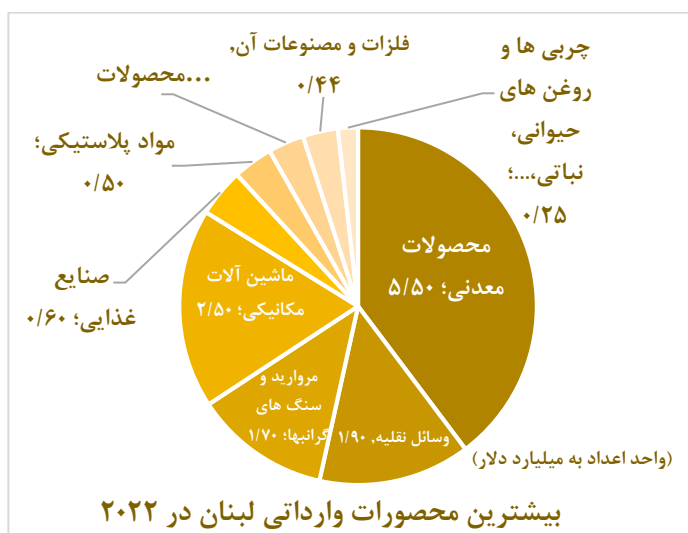
منسوجات و پوشاک تولیدی در این کشور اغلب به چند محصول برتر صادراتی آن متکی است که بیشتر به اتحادیه اروپا، شورای همکاری خلیج فارس، اردن، سوریه، ترکیه و عراق صادر می‌شوند. لبنان به دلیل محدودیت ظرفیت تولید داخلی، مواجهه با چالش‌هایی از جمله هزینه بالا تولید و رقابت با محصولات صادراتی که عوارض پایینی دارند، مواد اولیه لازم برای بخش پوشاک خود را از کشورهای دیگر از جمله چین، ترکیه، اتحادیه اروپا، بنگلادش و هند وارد می‌کند [۳].

ارزش واردات ماشین‌آلات و تجهیزات مورد استفاده در تولید منسوجات و پوشاک نیز به تدریج، از ۶/۹ میلیون دلار در سال ۲۰۱۳ به ۴/۸ میلیون دلار در سال ۲۰۱۷ کاهش پیدا است [۱].

جدول ۱-۱، ارزش واردات و صادرات لبنان در چهار سال اخیر و سهم منسوجات از این مقدار را نشان می‌دهد. داده‌های این جدول به خوبی نشان می‌دهند که لبنان یک کشور وارد کننده کالا از خارج از کشور بوده و سهم منسوجات در واردات و صادرات آن در سال ۲۰۲۲ به ترتیب ۲/۹۷٪ و ۱/۵٪ است [۶].

جدول ۱-۱ ارزش واردات و صادرات لبنان در چهار سال اخیر و سهم منسوجات از این مقدار [۶]

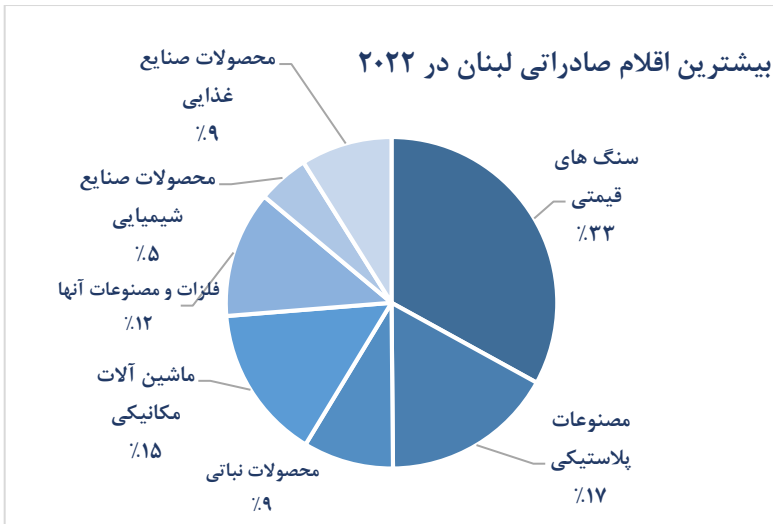
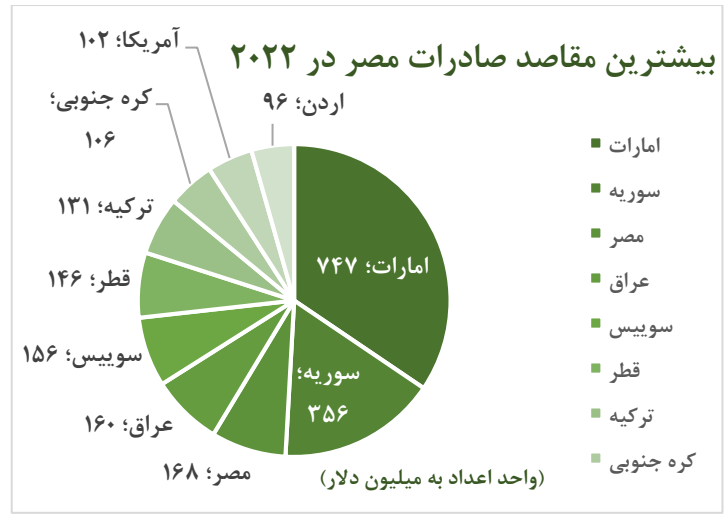
۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۱۹	
۱۹/۲۴ میلیارد دلار	۱۱/۳۵ میلیارد دلار	۱۳/۹ میلیارد دلار	۱۹/۱ میلیارد دلار	کل واردات لبنان (دلار)
۵۷۲ میلیون دلار	۳۹۱ میلیون دلار	۳۰۷/۱ میلیون دلار	۷۱۲ میلیون دلار	واردات نساجی / پوشاک لبنان (دلار)
۲/۹۷	۳/۴	۲/۲۲	۳/۷۴	سهم نساجی از واردات لبنان (%)
۳/۵ میلیارد دلار	۴/۲۳ میلیارد دلار	۳/۸ میلیارد دلار	۳/۷ میلیارد دلار	کل صادرات لبنان (دلار)
۵۳/۴ میلیون دلار	۵۴/۶ میلیون دلار	۵۷ میلیون دلار	۵۷ میلیون دلار	صادرات نساجی / پوشاک لبنان (دلار)
۱/۵	۱/۳	۱/۵	۱/۵۴	سهم نساجی از صادرات لبنان (%)

منبع: ITC

جدول ۱-۲ سهم کد تعرفه‌های نساجی از کل واردات لبنان در سال ۲۰۲۲ [۶]

تعرفه	توضیح	ارزش	سهم از کل واردات (%)	سهم از واردات نساجی (%)
۵۰	ابریشم	۲/۵۸ میلیون دلار	۰/۰۱	۰/۴۵
۵۱	پشم	۱/۴ میلیون دلار	۰/۰۰۷	۰/۲۴
۵۲	پنبه	۱۱/۸ میلیون دلار	۰/۰۶	۲/۰۶
۵۳	سایر الیاف طبیعی	۱/۸۱ میلیون دلار	۰/۰۱	۰/۳
۵۴	الیاف مصنوعی (فیلامنت)	۲۷/۵ میلیون دلار	۰/۱	۴/۸
۵۵	الیاف مصنوعی (استیپل)	۳۶/۹۵ میلیون دلار	۰/۲	۶/۵
۵۶	نمد و منسوجات بی بافت	۲۲/۰۲ میلیون دلار	۰/۱۲	۳/۸۵
۵۷	فرش و کفپوش	۲۰/۱۵ میلیون دلار	۰/۱۱	۳/۵
۵۸	پارچه تار-پودی	۱۰/۸۶ میلیون دلار	۰/۰۶	۱/۹
۵۹	منسوج صنعتی	۶/۹ میلیون دلار	۰/۰۴	۱/۲
۶۰	پارچه حلقوی	۴۳/۹ میلیون دلار	۰/۲	۷/۷
۶۱	لباس (کشاف و قلاب باف)	۱۲۲/۶ میلیون دلار	۰/۶	۲۱/۴
۶۲	لباس (غیرکشاف و قلاب باف)	۱۳۲/۴ میلیون دلار	۰/۷	۲۳/۱۴
۶۳	سایر منسوجات آماده	۴۴/۲ میلیون دلار	۰/۲۳	۷/۷
۶۴	کفش	۸۶/۹ میلیون دلار	۰/۵	۱۵/۲
	جمع	۵۷۲ میلیون دلار		

منبع: ITC

جدول ۱-۳ سهم کد تعرفه های نساجی از کل صادرات لبنان در سال ۲۰۲۲ [۶]

تعرفه	توضیح	ارزش	سهم از کل صادرات (%)	سهم از صادرات نساجی (%)
۵۰	ابریشم	یک هزار دلار	ناچیز	۰/۰۰۲
۵۱	پشم	۱۴۴ هزار دلار	۰/۰۰۴	۰/۳
۵۲	پنبه	۱/۲ میلیون دلار	۰/۰۳۴	۲/۳
۵۳	سایر الیاف طبیعی	۵۲ هزار دلار	۰/۰۰۱	۰/۱
۵۴	الیاف مصنوعی (فیلامنت)	۲/۷ میلیون دلار	۰/۰۸	۵/۰۶
۵۵	الیاف مصنوعی (استیپل)	۱/۸ میلیون دلار	۰/۰۵	۳/۳۴
۵۶	نمد و منسوجات بی بافت	۳/۶۲ میلیون دلار	۰/۱	۶/۸
۵۷	فرش و کفپوش	۲/۸۱ میلیون دلار	۰/۰۸	۵/۳
۵۸	پارچه تار-پودی	۱/۸ میلیون دلار	۰/۰۵	۳/۳۵
۵۹	منسوج صنعتی	۱/۴ میلیون دلار	۰,۰۴	۲/۶
۶۰	پارچه حلقوی	۲/۱ میلیون دلار	۰,۰۶	۳/۹
۶۱	لباس (کشاف و قلاب باف)	۶/۴ میلیون دلار	۰,۱۸	۱۲
۶۲	لباس (غیر کشاف و قلاب باف)	۱۷/۲ میلیون دلار	۰,۴۹	۳۲/۲
۶۳	سایر منسوجات آماده	۵/۴۵ میلیون دلار	۰,۱۶	۱۰/۲
۶۴	کفش	۶/۷۵ میلیون دلار	۰,۱۹	۱۲/۶
	جمع	۵۳/۴ میلیون دلار		

سیاست‌های مالیاتی اخیر لبنان موجب شده است که این کشور در سال‌های اخیر، به جای تولید پوشاک و منسوجات مورد نیاز خود به سوی استفاده از صنایع وارداتی ارزان‌تر که اغلب از چین، ترکیه و سوریه وارد می‌شوند، سوق پیدا کند. این موضوع موجب عدم توازن رقابت صنایع تولید پوشاک داخلی لبنان شده و باب ورشکستگی و تعطیلی برندها و کارخانجاتی که به این امر مشغول بودند فراهم کرده است. بسیاری از صاحبان این کارخانجات برای بازپرداخت وام‌های بانکی و بهره‌های آن‌ها، مجبور به فروش املاک، کارخانه و فروشگاه‌های خود شده‌اند. از جمله این کارخانه‌ها، شرکت نساجی‌ای با قدمت سیصد ساله و با مدیریتی خانوادگی بود که با وجود آنکه سالها قبل از جنگ داخلی لبنان جان سالم به در برده بود، در سال ۲۰۱۹ به دلیل شرایط بد اقتصادی تعطیل شد. این برند آخرین کارخانه خود را در سال ۱۹۴۶ و در سه طبقه عظیم ساخته بود که منسوجات مورد استفاده از پوشاک و لوازم خانگی همچون پرده و حوله تولید می‌کرده است. صاحبان مشاغل لبنانی، آشفته‌گی منطقه‌ای، زیرساخت‌های نامناسب، فساد و نرخ‌های بهره بالا را از عوامل شرایط موجود در کشور می‌دانند [۸ و ۷].

رئیس سندیکای صاحبان کارخانجات نساجی در لبنان، دو سال پیش در مصاحبه‌ای اعلام کرده بود که تعطیلی‌های پی‌درپی کارخانه‌های پوشاک و نساجی، به دلیل ناتوانی صاحبان این کارخانه‌ها در تامین نیروی کار مورد نیاز، برق و سوخت آن‌هاست که حتی کارخانجات دارای سفارش کار را نیز از تولید سفارشات خود ناتوان می‌کند. او در صحبت‌های خود بخش نساجی را شامل سه بخش نخ، پارچه و رنگرزی و خیاطی دانست که حالا از این بخش‌ها، تنها کارخانه‌های خیاطی، تولید فرش، حوله و کتان باقی مانده‌اند.

معافیت‌های مالیاتی گمرکی برای پوشاک وارداتی مستعمل، موجب شده است تا بازرگانان لبنانی لباس‌های نو را در بندرهای لبنان به عنوان لباس دست‌دوم ثبت کرده و آنها را از پرداخت عوارضی گمرک معاف کنند. این عمل تاثیر منفی شدیدی بر صنعت پوشاک داخلی این کشور داشته است. علاوه بر این موارد، پس از همه‌گیری کرونا، نوسانات دلار و دشواری تهیه مواد اولیه مورد نیاز برای این صنایع نیز شرایط را برای تولیدکنندگان لبنانی سخت‌تر کرده است [۹ و ۱۰].

- لینک زیر لیستی از کارخانجات نساجی و پوشاک لبنان را که در وزارت صنعت این کشور ثبت شده‌اند نشان می‌دهد:

<https://lebanonindustry.com/industry/sections?id=۱۶&title=%D8%B5%D9%86%D8%A7%D8%B9%D8%A9+%D8%A7%D9%84%D8%BA%D8%B2%D9%84+%D9%88%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%B3%D9%8A%D8%AC+%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%B3%D8%A9&category=sectors>

- [١] http://www.industry.gov.lb/getattachment/PublicationsAndStudies/A-Study-on-Clothing-and-Textiles-Sector-in-Lebanon_TT.pdf?lang=en-US
- [٢] https://www.textileinfomedia.com/textile-industry-in-lebanon#google_vignette
- [٣] <https://berytech.org/berytech-works-towards-a-sustainable-textile-clothing-industry-in-lebanon/>
- [٤] <https://www.lusha.com/company-search/textile-manufacturing/ed\ة٧٨٦e٧e/lebanon/١١٦/>
- [٥] <https://www.trademap.org/>
- [٦] <https://www.reuters.com/article/business/lebanese-textiles-factory-shuts-its-doors-in-dire-economy-idUSKCN\RM\J٤/>
- [٧] <https://bey-alhouryeh.com/%D٨%B٥%D٩%٨٦%D٨%A٧%D٨%B٩%D٨%A٩-%D٨%A٧%D٩%٨٤%D٨%A٧%D٩%٨٤%D٨%A٨%D٨%B٣%D٨%A٩-%D٨%A٧%D٩%٨٤%D٨%AC%D٨%A٧%D٩%٨٧%D٨%B٢%D٨%A٩-%D٩%٨١%D٩%٨A-%D٩%٨٤%D٨%A٨%D٩%٨٦%D٨%A٧%D٩%٨٦-%D٩%٨٥%D٩%٨٦-%D٩%٨٥%D٨%A٧%D٨%B٦%D٩%٨A/>
- [٨] <http://data.infopro.com.lb/file/Textile%٢٠and%٢٠Clothes%٢٠Study%٢٠٢٠١٨%٢٠MoI.pdf>
- [٩] <https://www.lebanese-forces.com/١٣/٠٦/٢٠٢٢/the-clothing-industry/>
- [١٠] https://www.lebanese-cpc.net/CP_Textile.pdf